

ЗНАЧАЈ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТ ВАСПИТАЊА
И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Зборник радова са Петнаесте конференције са међународним учешћем
ВАСПИТАЧ У 21. ВЕКУ

Бр. 19

Издавачи:

Академија васпитачко-медицинских струковних студија

Одсек Алексинац

Пиварска б.б. 18220 Алексинац

тел: (018) 804-323, 803-331

e-mail: skolazavaspitace@mts.rs

СВЕН, Ниш, Стојана Новаковића 10

За издавача:

Др Зорица Дуковић

Главни и одговорни уредник:

Др Предраг М. Јашовић

Редакција: др Весна Краварушић, др Стојан Обрадовић, др Даница Столић, др Соња Величковић, др Анкица Симона Ковачевић, др Садуша Реџић, др Радован Станојевић, др Игор Станојевић, др Александра Милошевић, др Горица Рајковић Павловић, др Марина Гавриловић, др Жељко Младеновић, др Милош Насковић, др Мирослав Кука, др Иван Јанковић, мр Миодраг Николић, спец. Зоран Живковић, доц. др Саша Радовановић, ФИЛУМ Крагујевац, проф. др Томислав М. Павловић, ФИЛУМ Крагујевац, др Сашо Огненовски, Научно друштво Битољ, Северна Македонија, проф. др Дмитро Чистјак, Институт за филологију Кијевског универзитета Тарас Шевченко, Украјина, др Лаура Гаравало, Универзитет у Милану, Италија.

Лектор:

Др Милутин Ђуричковић

Преводац:

Др Игор Петровић

Технички уредник:

Славиша Петровић

Штампа:

СВЕН, Ниш

Тираж:

100 примерака

ISBN 978-86-7746-798-2

THE IMPORTANCE OF PRESCHOOL TEACHERS' COMPETENCE FOR THE QUALITY
OF EDUCATION OF PRESCHOOL AGE CHILDREN

Book of proceedings from the fifteenth international Conference
TWENTY-FIRST CENTURY PRESCHOOL TEACHER

No. 19

Publishers

The Academy of Applied Preschool Teaching and Health Studies

Aleksinac Department

Pivarska bb 18220 Aleksinac, Serbia

Phone: +381 18 804-323, 803-331

e-mail: skolazavaspitace@mts.rs

SVEN, Nis, Stojana Novakovica 10

For publisher

Dr Zorica Dukovic

Editor-in-chief

Dr Predrag M. Jasovic

Editorial board: dr Vesna Kravarusic, dr Stojan Obradovic, dr Danica Stolic, dr Sonja Velickovic, dr Ankica Simona Kovacevic, dr Milos Naskovic, dr Sadusa Redzic, dr Radovan Stanojevic, dr Igor Stanojevic, dr Aleksandra Milosevic, dr Gorica Pavlovic Rajkovic, dr Marina Gavrilovic, dr Zeljko Mladenovic, dr Miroslav Kuka, dr Ivan Jankovic, mr Miodrag Nikolic, spec. Zoran Zivadinovic, doc. dr Sasa Radovanovic, FILUM Kragujevac, prof. dr Tomislav M. Pavlovic, FILUM Kragujevac, dr Saso Ognenovski, Scientific Society Bitolj, North Macedonia, prof. dr Dmitro Cistjak, Institute of philology at Taras Sevcenko University, Kiev, Ukraine, dr Laura Garavaglia, University of Milan, Italy.

Proofreader

Dr Milutin Djurickovic

Translator

Dr Igor Petrovic

Tehcnical editor

Slavisa Petrovic

Printed by

SVEN, Nis

Edition:

100 copies

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ	15
ПЛЕНАРНА ИЗЛАГАЊА	17
Сандра Бацковић СТАНДАРДИ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ПРОФЕСИЈУ ВАСПИТАЧА И ЊЕГОВОГ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА	19
Мирјана Стакић ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈСКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ВАСПИТАЧА	25
Славица Шевкушић ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА ДЕЧЈИ СОЦИЈАЛНИ И ЕМОЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ	34
1.	
Евгенија Тополска СТУДИЈА О МЕТОДИЧКОЈ КОМПЕТЕНЦИЈИ У ПРИПРЕМИ СТУДЕНАТА ЗА ПЕДАГОГИЈУ МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА У ВРТИЋУ	45
Христо Петрески Ана Петреска УЛОГА И ЗНАЧАЈ ВАСПИТАЧА У РАДУ СА ДЕЦОМ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА	53
Катарина Поповић Миомир Деспотовић КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ ВАСПИТАЧА – МЕЂУНАРОДНИ ТРЕНДОВИ	57
Татјана С. Радојевић, Звездан Арсић Татјана П. Компировић ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА УСПЕШАН ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	65
Весна Минић ВАСПИТАЧ И ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА У КОНТЕКСТУ ДЕЧИЈЕГ РАЗВОЈА	74
Љиљана Стошић Михајловић СТРУКОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ТРЖИШТЕ РАДА	80

Светлана Карић	
Милица Карић	
ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА И СТАЊЕ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА У СРБИЈИ	90
Марија Секулић	
Драгана Аритонових	
СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ВАСПИТАЧА КАО ПОТРЕБА ПОВЕЋАЊА КОМПЕТЕНТНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ	97
Небојша Будимировић	
Наташа Старчевић	
УЛОГА ВАСПИТАЧА У ПОДСТИЦАЊУ КРЕАТИВНОСТИ ДЕЦЕ КРОЗ ПОЧЕТНО МАТЕМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	103
Весна Краварушић	
КА ПРОФЕСИОНАЛИЗМУ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ	111
Милан Миљковић	
КА ПЕДАГОШКОЈ СТВАРНОСТИ ЧОВЕКОЉУБИВОСТИ, ИНДИКАТИВНИ ПОСТУЛАТИ ШТАЈНЕР–ВАЛДОРФ ВАСПИТНЕ ФИЛОСОФИЈЕ	118
Валентина Милачић	
ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА	125
Александра Милошевић	
ПЛАНИРАЊЕ ЛИЧНОГ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ВАСПИТАЧА У ЦИЉУ РЕФЛЕКСИЈЕ НА ПРАКСУ	130
Анкица Симона Ковачевић	
ДЕМОКРАТИЧНОСТ КАО ПРИНЦИП ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА	137
Мира Јовановић	
Љиљана Станков	
ОКВИРИ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА – ПРЕДУСЛОВ ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА	144
Драгана Љубисављевић	
НАСТАВНИК 21. ВЕКА	153

2.

Радован Антонијевић	
ИНТЕЛЕКТУАЛНО И ЕСТЕТСКО ВАСПИТАЊЕ КАО ЧИНИОЦИ РАЗВОЈА КРЕАТИВНОСТИ КОД ДЕЦЕ	161
Љубиша Златановић	
УЗАЈАМНА ПОВЕЗАНОСТ РАНОГ РАЗВОЈА ПОЈМА О СЕБИ СА ДРУГИМ АСПЕКТИМА РАЗВОЈА ДЕТЕТА	168

Марија Лукић	
Кристина Крстић	
ПОДСТИЦАЈ ЦЕЛОВИТОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА У СРЕДИНИ УСМЕРЕНОЈ НА ПОВЕЗИВАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ САДРЖАЈА	182
Драгана Фрфулановић - Шомођи	
Милена Савић	
САВРЕМЕНА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН У ИНТЕРАКТИВНОЈ НАСТАВИ КРОЗ ДИГИТАЛНЕ МЕДИЈЕ	189
Марина Цветковић	
Оља Милошевић	
МОДЕРНО ОБРАЗОВАЊЕ – КОНСТРУКТИВИСТИЧКИ ПРИСТУП	195
Фадил Еминовић	
Јелена Николић	
СОЦИЈАЛНО ПОНАШАЊЕ УЧЕНИКА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ НА ЧАСУ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	201
Игор Станојевић	
Миа Станојевић	
НЕКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	209
Миа Станојевић	
Игор Станојевић	
ЕФЕКТИ БАЗИЧНЕ ПРИПРЕМЕ НА РАЗВОЈ МОТОРИЧКИХ И ФУНКЦИОНАЛНИХ СПОСОБНОСТИ УЧЕНИКА	214
Маринела Шћепановић	
ДВОСТРУКО ИЗУЗЕТНА ДЕЦА	221
Радмила Миладинов	
ЗНАЧАЈ И УЛОГА ВАСПИТАЧА У РАЗВИЈАЊУ МАТЕМАТИЧКОГ САЗНАЊА У ИНТЕГРИСАНОМ ПРИСТУПУ УЧЕЊУ ПРЕДШКОЛСКОГ ДЕТЕТА	227
Ивана Ђорђевић	
Љиљана Келемен Милојевић	
ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП И ИНТЕРАКТИВНОСТ У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – ПРИМЕР ПОЗИТИВНЕ ПЕДАГОШКЕ ПРАКСЕ	232
Мирослава Нинковић	
УТИЦАЈ ДРАМСКЕ УМЕТНОСТИ НА МЕЂУСОБНУ УСЛОВЉЕНОСТ ФИЗИЧКОГ, ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ И ЕМОЦИО-СОЦИЈАЛНОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА	241

Вукица Павловић Марина Јовановић УТИЦАЈ СОЦИОКУЛТУРНОГ КОНТЕКСТА НА ФОРМИРАЊЕ ПОЈМА О СЕБИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	246
--	-----

3.

Ана Стошевски ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА РАЗВОЈ И ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ДАРОВИТОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	253
Александра Андрић, Тамара Добрић Илинка Мушикић Поповић ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ ПЕДАГОШКОЈ ИНТЕРАКЦИЈИ	258
Сашо Огненовски КРЕАТИВНИ АСПЕКТ КОМУНИКАЦИЈЕ ДЕТЕТА И ВАСПИТАЧА У ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	264
Радован Станојевић РАЗВОЈ РАНЕ ФОРМЕ ПРЕМА ТЕОРИЈИ РУДОЛФА АРНХАЈМА	273
Милош Насковић КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ПРОЦЕСУ ЛИКОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	280
Татјана Ристивојевић Јасмина Боуали Станојковић ГРАЂЕЊЕ КУЛТУРЕ ВРТИЋА	287
Јелена Михајловић Душан Мијајловић УЧЕШЋЕ ДЕЦЕ У ПРОМЕНИ ПРОСТОРА ВРТИЋА	291
Бранислава Петрашков Мучалов Маја Радишић, Мелинда Симић Светлана Блажин У ТОКУ СА ИЗАЗОВИМА САВРЕМЕНОГ ТЕХНОЛОШКОГ ДОБА НА РЕЛАЦИЈИ: ВАСПИТАЧ – ДЕТЕ – РОДИТЕЉИ	295
Марија Нешић Милена Живић АСЕРТИВНА КОМУНИКАЦИЈА	301

Ана Славковић САГОРЕВАЊЕ КОД ПРОФЕСИОНАЛАЦА У ОБЛАСТИ МЕНТАЛНОГ ЗДРАВЉА	306
Јасмина Младеновић Предраг Илић СТАВОВИ И ОЧЕКИВАЊА РОДИТЕЉА У ВЕЗИ СА РАНИМ УЧЕЊЕМ ЈЕЗИКА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ	318
Милица Јовановић УПОТРЕБА МОБИЛНИХ АПЛИКАЦИЈА У НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА У ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	326
Данијела Рајић ETWINNING ПРОЈЕКТИ У УЧЕЊУ СТРАНОГ ЈЕЗИКА НА РАНОМ УЗРАСТУ	333
Ненад Накић Драгана Фрфулановић - Шомођи ПРОЈЕКТНА НАСТАВА КАО ВИД УЧЕЊА И СТИЦАЊА САЗНАЊА О ЗНАМЕНИТОСТИМА СВОГ КРАЈА	338
Сања Малинић - Углик ОСПОСОБЉЕНОСТ УЧИТЕЉА ЗА ПРИМЕНУ РАЧУНАРА У НАСТАВИ	345

4.

Предраг Јашовић КЊИЖЕВНОСТ И ТЕКСТ У ПРОГРАМИМА ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	353
Ружица Јовановић ДЕТЕ И ДЕТИЊСТВО У ПОЕЗИЈИ И ПРОЗИ МИЛОРАДА ПОПОВИЋА ШАПЧАНИНА	366
Махмут Челик, Ивана Котева ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ У ТУРСКОЈ	372
Милутин Ђуричковић ФОЛКЛОР И КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ	377
Даница Столић УТИЦАЈ ТЕЛЕВИЗИЈСКЕ РЕКЛАМЕ НА РАЗВОЈ ГОВОРА ПРЕДШКОЛАЦА	383
Бранкица Бојовић МИТ О ДРАКУЛИ ИЗ ВИЗУРЕ МАРИЈУС-МИРЧЕА КРИСАНА	388
Татјана Крповић Слађана Ђокић, Слободанка Јојић “ПОСЛАНИЦА ИГУМАНУ СПИРИДОНУ“ СВЕТОГ САВЕ	394

Аница Павловић	
Тања Црнчевић	
РАД ДЕЦЕ НА ПРОЈЕКТУ	402
Анита Пешић	
„БАЈКА – ДРУГА МАЈКА“	410
Биљана Марковић	
Марија Степановић	
ПРИРЕДБА КАО ОДРАЗ КВАЛИТЕТА РАДА ВАСПИТАЧА	415
Виолета Николић	
Милена Станковић	
ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА	
ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	421
Миланка Гачевић	
Драгана Гашић	
ВРТИЋ КАО ОТВОРЕН И УСПЕШАН СИСТЕМ	
ПОДРШКЕ ДЕЦИ СА АУТИЗМОМ	426
Олгица Анђелковић	
ПЕРЦЕПЦИЈА РОДИТЕЉА О АКТУЕЛНОЈ	
И ПОЖЕЉНОЈ САРАДЊИ СА ВАСПИТАЧИМА	432
УПУТСТВО САРАДНИЦИМА	437

CONTENTS

INTRODUCTION	15
PLENARY EXPOSITIONS	17
Sandra Backović COMPETENCE STANDARDS FOR THE PROFESSION OF THE EDUCATOR AND HIS PROFESSIONAL DEVELOPMENT	19
Mirjana Stakić THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION COMPETENCES FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF EDUCATORS	25
Slavica Šefkušić THE IMPORTANCE OF PRESCHOOL TEACHERS' COMMUNICATION COMPETENCE FOR CHILDREN'S SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT	34
1.	
Evgeniya Topolska STUDY OF METHODOLOGICAL COMPETENCE IN THE PREPARATION OF STUDENTS IN PEDAGOGY OF NATIVE LANGUAGE IN KINDERGARTEN ...	45
Hristo Petreski Ana Petreska THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE EDUCATOR IN WORKING WITH CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS	53
Katarina Popović Miomir Despotović PRE-SCHOOL TEACHERS COMPETENCIES AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT – INTERNATIONAL TREND	57
Tatjana S. Radojević, Zvezdan Arsić Tatjana P. Kompirović THE SIGNIFICANCE OF COMMUNICATION AND COMMUNICATIVE COMPETENCE OF TEACHERS FOR SUCCESSFUL EDUCATIONAL WORK WITH PRE-SCHOOL AGE CHILDREN	65
Vesna Minić PRESCHOOL TEACHERS AND PRESCHOOL INSTITUTION IN THE CONTEXT OF CHILDREN'S DEVELOPMENT	74
Ljiljana Stošić Mihajlović VOCATIONAL EDUCATION AND LABOR MARKET	80

Svetlana Karić	
Milica Karić	
EDUCATION AND SITUATION OF PRESCHOOL TEACHERS IN SERBIA	90
Marija Sekulić	
Dragana Aritonović	
PROFESSIONAL TRAINING OF QUESTIONS AS A NEED OF COMPETENCE IN COMPULSORY EDUCATION	97
Nebojša Budimirović	
Nataša Starčević	
THE ROLE OF PRESCHOOL TEACHERS IN STIMULATING THE CREATIVITY OF CHILDREN THROUGH EARLY MATHEMATICAL EDUCATION	103
Vesna Kravarušić	
TOWARDS PROFESSIONALISM IN PRESCHOOL INSTITUTION	111
Milan Miljković	
AS THE PEDAGOGICAL REALITY OF HUMANITY INDICATIVE POSTULATES OF STAINER-VALDORF EDUCATIONAL PHILOSOPHY	118
Valentina Milačić	
FACTORS THAT AFFECT COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS	125
Aleksandra Milošević	
PLANNING OWN PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS IN ORDER TO REFLECTION ON PRACTICE	130
Ankica Simona Kovačević	
DEMOCRATIC QUALITY AS THE PRINCIPLE OF PRESCHOOL EDUCATION	137
Ljiljana Stankov	
Mira Jovanović	
FRAMEWORK COMPETENCIES OF THE ASSISTANT - PRESENTATION OF THE PROFESSIONALIZATION OF THE QUESTIONNAIRE FOR THE KNOWLING KNOWLEDGE	144
Dragana Ljubisavljević	
TEACHER OF THE 21ST CENTURY	153

2.

Radovan Antonijević	
INTELLECTUAL AND AESTHETIC EDUCATION AS FACTORS OF DEVELOPING CREATIVITY CAPACITY IN CHILDREN	161
Ljubiša Zlatanović	
MUTUAL RELATIONSHIP OF EARLY SELF-CONCEPT DEVELOPMENT WITH OTHER ASPECTS OF CHILD DEVELOPMENT	168

Marija Lukić	
Kristina Krstić	
THE INCENTIVE FOR A COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF A CHILD IN THE ENVIRONMENT ORIENTED ON CONNECTING DIFFERENT CONTENTS	182
Dragana Frfulanović – Šomodžić	
Milena Savić	
CONTEMPORARY ART AND DESIGN IN INTERACTIVE TEACHING THROUGH DIGITAL MEDIA	189
Marina Cvetković	
Olja Milošević	
CONTEMPORARY EDUCATION – THE CONSTRUCTIVIST APPROACH	195
Fadilj Eminović	
Jelena Nikolić	
SOCIAL BEHAVIOR OF PUPILS WITH DISABILITIES AND DEVELOPMENTAL DISORDERS IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES	201
Igor Stanojević	
Mia Stanojević	
SOME CHARACTERISTICS OF PHYSICAL EDUCATION IN PRESCHOOL CHILDREN	209
Mia Stanojević	
Igor Stanojević	
THE EFFECTS OF BASIC PREPARATION ON THE DEVELOPMENT OF MOTOR I PUPILS 'FUNCTIONAL ABILITIES	214
Marinela Šćepanović	
TWICE EXCEPTIONAL CHILDREN	221
Radmila Miladinov	
THE ROLE AND IMPORTANCE OF TEACHERS IN GROWTH OF MATHEMATICAL COGNITION IN INTEGRATIVE LEARNING OF PRESCHOOLERS	227
Ivana Đorđević	
Liljana Kelemen Milojević	
INTEGRATIVE APPROACH AND INTERACTIVITY IN WORK WITH CHILDREN OF PRESCHOOL AGE – EXAMPLE OF POSITIVE PEDAGOGICAL PRACTICE	232
Miroslava Ninković	
THE INFLUENCE OF DRAMATIC ARTS ON MUTUAL INTERACTION OF PHYSICAL, INTELLECTUAL AND EMOTIONAL-SOCIAL DEVELOPMENT OF A PRE-SCHOOL CHILD	241

Vukica Pavlović Marina Jovanović THE INFLUENCE OF SOCIOCULTURAL CONTEXT ON THE CREATION OF THE NOTION OF ONESELF WITH PRESCHOOL CHILDREN	246
---	-----

3.

Ana Stoševski FACTORS THAT INFLUENCE DEVELOPMENT AND GIFT RECOGNITION WITH PRE-SCHOOL CHILDREN	253
Aleksandra Andrić, Tamara Dobrić Ilinka Muškić Popović CONCEPT AND THE IMPORTANCE OF VERBAL COMMUNICATION IN PRESCHOOL PEDAGOGICAL INTERACTION	258
Sašo Ognenovski THE CREATIVE ASPECT OF COMMUNICATION CHILD AND EDUCATOR IN THE PRESCHOOL AGE	264
Radovan Stanojević DEVELOPMENT OF FORM BY THEORY OF RUDOLF ARNHEIM	273
Miloš Nasković COMPETENCES OF NURSERY TEACHERS IN THE PROCESS OF TEACHING ART TO PRESCHOOL CHILDREN	280
Tatjana Ristivojević Jasmina Bouali Stanojković CONSTRUCTION OF CULTURAL CULTURE	287
Jelena Mihajlović Dušan Mijajlović PARTICIPATION OF CHILDREN IN CHILDREN'S CHANGE	291
Branislava Petraškov Mučalov Maja Radišić, Melinda Simić, Svetlana Blažin FACING THE CHALLENGES OF MODERN TECHNOLOGY AGE: TEACHERS – CHILDREN – PARENTS	295
Marija Nešić Milena Živić ASERTIVE COMMUNICATION	301
Ana Slavković COMBUSTION BY PROFFESIONALS IN THE FIELD OF MENTAL HEALTH	306

Jasmina Mladenović	
Predrag Ilić	
PARENTS' ATTITUDES AND EXPECTATIONS REGARDING EARLY LANGUAGE LEARNING IN PRESCHOOLS	318
Milica Jovanović	
USING MOBILE APPLICATIONS AS A TEACHING TOOL FOR TEACHING ENGLISH IN PRE-SCHOOL AGE	326
Danijela Rajić	
ETWINNING PROJECTS IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING AT EARLY AGE	333
Nenad Nakić	
Dragana Frfulanović-Šomodž	
PROJECT BASED LEARNING AS A WAY TO LEARN AND GAIN KNOWLEDGE ABOUT YOUR CITY'S LANDMARKS	338
Sanja Malinić - Ugljik	
TEACHERS' QUALIFICATIONS FOR USING COMPUTERS IN TEACHING ..	345

4.

Predrag Jašović	
LITERATURE AND TEXT IN EDUCATIONAL PROGRAMS OF PRESCHOOL AGE	353
Ružica Jovanović	
CHILD AND CHILDHOOD IN POETRY AND PROSE BY MILORAD POPOVIĆ ŠAPČANIN	366
Mahmut Čelik	
Ivana Koteva	
HISTORICAL DEVELOPMENT OF CHILDREN'S LITERATURE IN THE REPUBLIC OF TURKEY	372
Milutin Đuričković	
THE FOLKLORE AND THE CHILDREN LITERATURE	377
Danica Stolić	
THE IMPACT OF TELEVISION ADVERTISEMENT ON THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN'S SPEECH	383
Brankica Bojović	
DRACULA MYTH THROUGH THE PRISM OF PROFESSOR MARIUC MIRCEA CRIȘAN	388
Tatjana Krpović	
Slađana Đokić, Slobodanka Jojić	
„LETTER FOR SPIRIDON“ BY SAINT SAVA	394

Anica Pavlović	
Tanja Grnčević	
WORK OF CHILDREN IN THE PROJECT	402
Anita Pešić	
ABOUT FAIRY TALES	410
Biljana Marković	
Marija Stepanović	
EVENT AS A REFLECTION OF THE QUALITY OF WORK EDUCATOR	415
Violeta Nikolić	
Milena Stanković	
PRESCHOOL CHILDREN'S HEALTHY LIFE STYLE HABITS	421
Milanka Gačević	
Dragana Gašić	
KINDERGARTEN AS AN OPEN AND SUCCESSFUL CHILD SUPPORT SYSTEM FOR AUTISM	426
Olgica Anđelković	
PERCEPTION OF GENDER ABOUT ACTUAL AND FUTURE COOPERATION WITH EDUCATORS	432
INSTRUCTIONS FOR ASSOCIATES	437

УВОДНА РЕЧ

Академија васпитачко-медицинских струковних студија, Одсек Алексинац, наставља дугогодишњу и препознатљиву праксу објављивања радова са конференције „Васпитач у 21. веку“, чији су аутори еминентни професори академских студија, професори струковних студија, стручњаци из различитих области, који се баве темама од значаја за предшколско васпитање и образовање, педагози, психолози и васпитачи, који представљају угледне примере активности из професионалне праксе.

Петнаеста конференције под називом **ЗНАЧАЈ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА** одржана је 29. и 30. марта 2019. године у Сокобањи.

Подтеме скупа биле су:

1. **Кључне компетенције за развој професионализма васпитача,**
2. **Међусобна условљеност физичког, интелектуалног и емоцио-социјалног развоја детета,**
3. **Партиципација деце и комуникација у васпитно-образовном раду предшколске установе,**
4. **Социокултурни системи као извор садржаја васпитно-образовног програма.**

Овај тематски зборник обухвата 59 радова на задате теме, из различитих области науке, уметности и физичке културе, као прилог ширењу нових научних и стручних сазнања ради унапређивања васпитно-образовног рада у предшколској установи.

Тематски зборник и убудуће остаје отворен за дијалог и сарадњу, за све истраживаче, стручњаке и практичаре.

Редакција

ЗНАЧАЈ КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВАСПИТАЧА ЗА ДЕЧЈИ СОЦИЈАЛНИ И ЕМОЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ¹

Резиме: Резултати истраживања о квалитету предшколског васпитања доследно указују на то да је компетентност васпитача један од најважнијих фактора тог квалитета. Рад са малом децом захтева широк распон компетенција, од којих је комуникацијска компетентност васпитача једна од кључних предуслова за даљи развој и унапређивање дечјих социјалних и емоционалних компетенција. Имајући у виду да је један од главних развојних задатака у раном детињству да дете научи ефикасно да комуницира, важност улоге васпитача наглашена је, пре свега, због тога што је у предшколском узрасту учење по моделу најзаступљенији и најефикаснији облик социјалног учења. Комуникацијска компетентност је мултидимензионални конструкт и подразумева знања, вештине и ставове који су неопходни за креирање адекватне социјално-емоционалне климе у групи. Поред познавања општих правила успешног комуницирања од васпитача се, између осталог, очекује да: пажљиво и стрпљиво слуша децу; јасно се изражава и прилагођава свој начин комуницирања индивидуалним потребама и способностима деце; путем вербалних и невербалних порука саопштава интересовање и бригу за свако дете; често охрабрује и похваљује дечји труд и напредак; подстиче децу да препознају и изражавају своја осећања, интересовања и потребе, итд. Стога, важно је да се васпитачи током иницијалног образовања и континуираног професионалног усавршавања упознају са различитим моделима комуникације и стратегијама подстицања дечјег социјалног и емоционалног развоја, као и да кроз различите облике учења усавршавају своју комуникацијску компетентност.

Кључне речи: комуникацијска компетентност васпитача, социјално-емоционални развој деце, учење по моделу, вештине комуникације.

Увод

Један од главних развојних задатака у раном детињству јесте да дете научи ефикасно да комуницира, односно да развија вештине разумевања

---

¹ Реализацију овог истраживања финансирао је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр. Уговора 451-03-68/2020-14/200018).

других и вештине изражавања мишљења, oseћања и информација, како би могло да успоставља и одржава интерперсоналне односе са одрасlima и другом децом и да задовољава своје потребе. Суштински, комуникација је симболичко-манипулативни систем који је присутан код деце од рођења и развија се ка све сложенијим формама са узрастом: од покрета главом, очима, телом, ка једноставнијим вокализацијама и покретима рукама, напредује ка речима, реченицама и конверзацији. Блум (Bloom, 1998) описује развој комуникације као процес који је вођен потребом за релевантношћу (на пример, саопштавање оног што је важно), противречностима (на пример, настојање да се успостави доследност информација) и елаборацијом (на пример, учење сложенијих језичких вештина).

Комуникацијска компетентност је део ширег конструкта – социјалне компетентности, која се испољава путем кључних вештина, као што су: вештине емоционалне регулације, вештине социјалне когниције и комуникацијске вештине (Raver & Zigler, 1997). На важност ових вештина за успех у школи, као и генерално у животу, указују бројна истраживања (на пример: Blair, 2002; Malecki & Elliot, 2002); Mendez, Fantuzzo, & Cicchetti, 2002; Mendez, McDermott, & Fantuzzo, 2002). Налази потврђују да социјалне и емоционалне вештине представљају основе за богатије и напредније учење. Поред тога, деца која поседују одговарајуће вештине комуникације, у стању су да се заузимају за себе, да траже помоћ од одраслих, да на адекватан начин и јасно изражавају своје потребе, oseћања и интересовања, и лакше се повезују са другима. На тај начин, социјална компетентност обезбеђује позитивније односе између деце и одраслих, као и међу вршњацима.

Социјална компетентност је исход вишеструких утицаја, међу којима су породица и предшколска установа критични контексти за њено обликовање током раног детињства. Родитељи и васпитачи су главни фактори дечијег социјалног развоја, пре свега, зато што у предшколском периоду деца уче многе ствари о свету посматрајући и угледајући се на значајне друге у свом окружењу. Другим речима, доминантан и најефикаснији начин социјалног учења у овом период представља учење по моделу (Bandura, 1986). Стога, одговарајућа средина богата подстицајима у овом домену, помаже и пружа подршку свим другим областима дечијег развоја (когнитивном, физичком), као што средина у којој ови подстицаји изостају или су дати на неадекватан начин, може значајно ометати дечији развој (Bredenkamp & Copple, 1997; Hart & Risley, 1995).

Породица је прва социјална средина у којој дете има прилику да у непосредној интеракцији са члановима породице развија своје комуникацијске вештине и усваја специфичне обрасце комуникације. Поласком у предшколску установу, деца су принуђена да савладају другачији вербални и невербални репертоар, јер се структура комуникације значајно мења у односу на ону у

породици: мењају се физичка средина и организација активности, проширује се сфера комуникације, тј. повећава се број саговорника, мења се социоемоционална клима и слично. Својом структуром односа и организацијом рада, предшколска установа врши снажан утицај на социјални развој детета и на његову комуникацијску компетентност, а она то чини највише путем личности васпитача. Васпитач креира услове, ситуације и успоставља интеракцију са децом која их најнепосредније васпитава. Од квалитета интеракције и међусобне комуникације зависиће успешност васпитног деловања и развој комуникацијске компетентности детета. На који начин васпитачи могу подстицати социјално учење и унапређивати вештине комуникације код деце?

Карактеристике подржавајуће предшколске средине и комуникацијска компетентност васпитача

Под подржавајућим предшколским контекстом подразумева се, пре свега, онај у коме деца осећају да су емоционално безбедна, тј. да су сигурна да их други прихватају и воле. Најважнији квалитет тог контекста су позитивни односи између васпитача и деце, односи који су пуни уважавања. Евалуације квалитета предшколске средине показују да када су васпитачи осетљиви и респонсивни на „знаке” које деца шаљу, када испољавају топлину према деци и када чине посебне напоре да повећају дечије социјално разумевање, деца у већој мери демонстрирају социјалну компетентност која се испољава као смањена агресија, чешће просоцијално понашање (на пример, помагање и дељење играчака) и успешније решавање проблема (Brophy-Herb, Lee, Nievar & Stollak, 2007; Peisner-Feinberg *et al.*, 2001).

Друга важна карактеристика социјално-емоционалне климе односи се вршњачке интеракције, а посебно на то како се васпитач односи према дечијим играма. Групе у којима васпитачи подстичу и олакшавају дечје међусобне односе и организују сложеније игре доприносе унапређивању дечијих социјалних вештина, док је у групама у којима васпитачи игноришу дечје интеракције и подржавају дечију зависност од одраслих, забележено више тренутних и каснијих бихејвиоралних проблема (Hamre & Pianta, 2001; Howes, 2000). Поред тога, општа атмосфера у предшколској установи, која се одликује високим степеном сарадње међу запосленима, дистрибутивним лидерством, малим бројем конфликта и ефикасном комуникацијом, позитивно је повезана са дечијим просоцијалним и сарадничким понашањем.

Успостављање подржавајуће социјално-емоционалне климе која ће представљати оптималан микросистем за дечји социјални и емоционални развој захтева, пре свега, одговарајући ниво комуникацијске компетентности васпитача. Истраживачи наглашавају да се најуспешнији васпитачи разликују од својих мање успешних колега према одређеним професионалним и личним

карактеристикама: мада они могу примењивати различите стратегије рада са децом, имати различите ставове о дечијој дисциплини и организовати средину за игру и учење у складу са тим својим идејама и стратегијама, истраживања показују да они имају једну заједничку особину: сви имају висок степен комуникацијске компетентности.

Успоставити и одржавати ефикасну комуникацију није лак задатак, а он постаје посебно сложен када је у питању комуникација са децом предшколског узраста. Комуникацијска компетентност васпитача подразумева специфична знања, вештине и уверења у домену вербалне, паравербалне и невербалне комуникације, која су неопходна да би били у стању да комуницирају са децом у складу са специфичностима њиховог узраста, уважавајући њихове развојне потребе, а истовремено остварујући васпитно-образовне циљеве предшколске установе. Такође, наглашава се да васпитачи морају говорити са децом често и користећи богат језички репертоар, уз уважавање њихових индивидуалних карактеристика које, између осталог, укључују и достигнуте нивое дечије комуникацијске компетентности.

Мада бројни истраживачки налази потврђују да је комуникацијска компетентност васпитача значајна детерминанта дечјег социјално-емоционалног развоја, један број истраживања у свету указује на то да многим васпитачима недостају одговарајуће комуникацијске вештине и знања о стратегијама подстицања дечије социјалне компетентности. На пример, утврђено је да васпитачи имају тешкоћа да адекватно одговоре на дечија питања, да подстакну децу млађу од шест година да изразе своја уверења, осећања и да опишу своја претходна искуства. Такође, неки васпитачи имају проблем са управљањем сопственим негативним емоцијама и испољавањем емпатије према деци (према: Ata-Aktürk & Özlen Demircan, 2017). Осим нивоа комуникацијске компетентности васпитача, истраживачи су, посматрајући комуникацију између васпитача и деце, идентификовали и друге факторе од којих зависи њен квалитет. Између осталих, то су: врста предшколске установе (државна или приватна), број деце у групи, опремљеност простора и материјални ресурси, дужина радног искуства васпитача итд.

Ипак, показује се да су два фактора најважнија за квалитет комуникације у предшколској установи: одговарајућа професионална припремљеност васпитача (квалитет и дужина његовог иницијалног образовања и професионалног усавршавања) и опажена самоефикасност, која је у литератури у области предшколског васпитања дефинисана као уверење васпитача о сопственој ефикасности да охрабрује и олакшава дечије учење. У својим интеракцијама са децом, васпитачи који имају виши степен опажене самоефикасности креирају позитивнију климу, јер су мање склони да критикују и осуђују, што се сматра главним индикатором прихватања у

интерперсоналним односима и што доприноси ефикаснијој комуникацији (на пример, Jonsson & Williams, 2013).

Стратегије подстицања дечијег социјалног и емоционалног развоја

У научној и стручној литератури, као и у документима образовних политика, приказане су бројне стратегије и практични примери који имају за циљ подстицање и унапређивање дечијег социјалног и емоционалног развоја. У том смислу, издвајају се три главна начина на које васпитачи могу остваривати поменути циљ:

1. подучавање и пружање помоћи деци да препознају сопствене емоције и да управљају њима,
2. подучавање и пружање помоћи деци да препознају и решавају социјалне проблеме,
3. подучавање и пружање помоћи деци да развијају вештине склапања и одржавања пријатељстава.

У оквиру сваке од ових области наведене су различите стратегије које васпитачи могу примењивати у свакодневном раду са децом.¹

Емоционална писменост односи се на препознавање сопствених и туђих осећања, као и на способност да се на одговарајући начин изразе и регулишу емоције. Програми којима се промовише емоционална писменост истичу да је веома важно да се у предшколској установи што чешће са децом разговара о емоцијама. Поред тога, препоручује се да васпитачи: читају приче које су богате емоционалним садржајима; планирају активности током којих деца уче појмове у вези са различитим осећањима; показују фотографије на којима се виде особе са различитим емоционалним изразима; изражавају и именују сопствене емоције; именују емоције које деца испољавају и охрабрују их да отворено изражавају своје емоције; подучавају децу како да се носе са сопственим и туђим бесом и слично. Учење вештина *решавања социјалних проблема* представља важан сегмент рада са децом, ако желимо да подстичемо њихову социјалну компетентност. Потребно је да деца науче специфичне вештине како да препознају када имају проблем, да размишљају о начинима на које се проблем може решити, да испробавају различита решења како би стекли непосредна искуства у различитим социјалним ситуацијама. У ту сврху, васпитачи могу ангажовати децу у симулацијама уобичајених

---

¹ Више о овоме може се наћи на сајту <http://csefel.vanderbilt.edu/>. Реч је о изворима и материјалима који су креирани у оквиру Центра за проучавање социјалних и емоционалних основа раног учења (CSEFEL), чије активности су усмерене на унапређивање социјалног и емоционалног развоја деце узраста до пет година.

вршњачких конфликта (игре улога), подстицати их да рефлектују о сопственим вештинама решавања проблема, излагати постере са „корацима” или фазама у решавању проблема.

Такође, важно је да васпитачи разговарају са децом о последицама нерешавања (одлагања) проблема у социјалним ситуацијама. Вештине *склапања и одржавања пријатељства* укључују поступке, као што су: позивање друге деце да се укључе у игру, давање предлога и идеја за игру, помагање другима и дељење играчака/наставних материјала, упућивање похвала и комплимената другима, извињавање другима када је то потребно и слично. Да би подстицали децу да науче ове вештине, од васпитача се очекује да организују активности у којима деца могу да раде заједно, да похваљују и позитивно коментаришу поступке деце која радо раде/ играју се са другима, помажу другима, похваљују друге, моделују вештине склапања пријатељстава у интеракцији са децом и одраслима, планирају ситуације у којима деца могу да вежбају вештине дружења и слично.

Аутори који су анализирали студије у којима се разматрају карактеристике и обрасци комуникације између васпитача и деце у предшколским установама, издвојили су карактеристике ефикасне комуникације, односно вербална и невербална понашања васпитача која доприносе подстицању дечијег социјалног и емоционалног развоја (Ata-Aktürk & Özlen Demircan, 2017: 87). Ова понашања категоризовали су према основним вештинама комуникације: вербално изражавање или саопштавање порука, слушање, емпатија и невербална комуникација. Кад је у питању *саопштавање порука*, препоручује се, на пример, да васпитачи употребљавају тзв. позитивни наспрам негативног језика (на пример, „Ходај полако“ уместо „Немој да трчиш“); питања која васпитач поставља треба да буду отвореног типа (Како, Зашто, Ко, Шта), уместо питања на која деца могу одговорити једноставно са „Да“ или „Не“; свако дете треба ословљавати његовим именом; према начину обраћања, васпитач деци треба да буде узор или модел за учтиву комуникацију („Молим те“, „Хвала“, „Извини“ и слично).

Поруке које васпитач упућује деци треба да буду јасне, речене једноставним језиком који је у складу са дечијим узрастом, претходним искуством и нивоом језичког развоја; понављати поруке када дете покаже неразумеваше; поруке којима се детету саопштавају информације о непожељном/проблематичном понашању не треба да садрже оптуживање и претње. Вештина *активног слушања* подразумева да васпитачи пажљиво и са интересовањем прате оно што дете говори (укључујући одржавање контакта очима, јер се деца фокусирају на лице одраслог док комуницирају); избегавати прекидање детета док говори и давати вербалне подстицаје за „отварање врата“ у комуникацији („То је баш интересантно“, „Желиш ли да ми кажеш нешто

више о томе“ и слично). Пружање *емпатије* кроз комуникацију подразумева да ће васпитач: искрено и отворено изражавати своја осећања; настојати да разуме дечија негативна осећања, уместо да их негира или игнорише; без осуде прихватити дете које има погрешна уверења или исказује неразумевање; поделити са дететом радост и ентузијазам и мотивисати га да се вербално и невербално изражава када оствари успех.

Невербална комуникација је посебно важна у раду са децом, јер су она осетљивија на невербалне поруке одраслих. Чињеница да се деца због њиховог ограниченог вербалног репертоара у комуникацији са одраслима више „ослањају“ на невербалне поруке него на говор, обавезује васпитаче да обраћају пажњу на свој говор тела (гестове, фацијалне експресије, мимику) и да се труде да ускладе своје вербалне и невербалне поруке, као и да се служе паравербалним аспектом комуникације (варирање динамике говора, тона, прављење пауза у говору и слично) у циљу привлачења и одржавања дечије пажње.

Закључак

Имајући у виду значај који однос васпитача и деце има за дечји социјално-емоционални развој, као и то да се тај однос у највећој мери реализује кроз њихову међусобну комуникацију, јасно је да је комуникацијска компетентност васпитача једна од детерминанти квалитета тог односа. Стога, успостављање интеракције са децом у предшколској установи не би требало да се одвија искључиво спонтано, без осмишљеног плана и разрађених техника. Важно је да се васпитачи током иницијалног образовања и континуираног професионалног усавршавања упознају са различитим моделима комуникације и стратегијама подстицања дечјег социјалног и емоционалног развоја, као и да кроз различите облике учења усавршавају своју комуникацијску компетентност (Burchinal *et al.*, 2002; Ševkušić, 1993). При том, најважнији део усавршавања требало би да укључи освешћивање и преиспитивање неконструктивних уверења васпитача о значајним питањима и проблемима комуникације и рада са децом, као у усвајање нових уверења која би више била у складу са савременим теоријским и емпиријским налазима у овој области (Ševkušić, 2011).

Литература

- Ata-Aktürk, A. & Özlen Demircan, H. (2017). Preschool Teachers' Teacher-Child Communication Skills: The Role of Self-Efficacy Beliefs and Some Demographics *Journal of Education and Human Development*, 6 (3), 86-97.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action. A Social Cognitive Theory*. Prentice Hall, New Jersey.

- Blair, C. (2002). School readiness: Integrating cognition and emotion in a neurobiological conceptualization of children's functioning at school entry. *American Psychologist*, 57(2), 111–127.
- Bloom, L. (1998). Language acquisition in its developmental context. In W. Damon (Ed.), *Handbook of child psychology: Volume 2: Cognition, perception, and language* (pp. 309-370). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Bredekamp, S., & Copple, C. (1997). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs* (Revised Edition). Washington, DC: NAEYC.
- Brophy-Herb, H., Lee, R., Nievar, A., Stollak, G. (2007). Preschoolers' social competence: Relations to family characteristics, teacher behaviors and classroom climate, *Journal of Applied Developmental Psychology*, 28, 134-148.
- Burchinal, M. R., Cryer, D., Clifford, R. M., & Howes, C. (2002). Caregiver training and classroom quality in child care centers. *Applied Developmental Science*, 6, 2–11.
- Hamre, B., & Pianta, R. (2001). Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child Development*, 72, 625-638.
- Hart, B., & Risley, T. R. (1995). *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Paul H Brookes Publishing.
- Howes, C. (2000). Social-emotional Classroom Climate in Child Care, Child-Teacher Relationships and Children's Second Grade Peer Relations, *Social Development*, 9(2), 191-204.
- Jonsson, A., & Williams, P. (2013). Communication with young children in preschool: the complex matter of a child perspective. *Early Child Development and Care*, 183(5), 589-604.
- Malecki, C. K., & Elliot, S. N. (2002). Children's social behaviors as predictors of academic achievement: Longitudinal analysis. *School Psychology Quarterly*, 17, 1–23.
- Mendez, J. L., Fantuzzo, J., & Cicchetti, D. (2002). Profiles of Social Competence among Low-Income African American Preschool Children. *Child Development*, 73, 1085-1100.
- Mendez, J., McDermott, P. & Fantuzzo, J. (2002). Identifying and promoting social competence with African American preschool children: Developmental and contextual considerations, *Psychology in the schools*, 39(1), 111-123.
- Peisner-Feinberg, E., Burchinal, M., Clifford, R., Culkin, M., Howes, C., Kagan, S. L. & Yazejian, N. (2001). The Relation of preschool child-care quality to children's cognitive and social developmental trajectories through second grade, *Child Development*, 72(5), 1534-1553.
- Raver, C., & Zigler, E. (1997). Social competence: An untapped dimension in evaluating head start's success. *Early Childhood Research Quarterly*, 12(4), 363-385.
- Ševkušić S. (2011). Lična uverenja nastavnika u kontekstu programa za profesionalno usavršavanje: studija slučaja, u: T. Vonta i S. Ševkušić (ur.), *Izzivi in usmeritve profesionalnega razvoja učiteljev (Izazovi i usmerenja profesionalnog razvoja učitelja)* (119-135). Ljubljana: Pedagoški inštitut i Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Ševkušić, S. (1993). Priprema vaspitača za uspješniju komunikaciju sa decom, u: *Perspektive obrazovanja vaspitača - Zbornik radova*, (99-107). Novi Sad: Viša škola za obrazovanje vaspitača.

THE IMPORTANCE OF PRESCHOOL TEACHERS' COMMUNICATION
COMPETENCE FOR CHILDREN'S SOCIAL
AND EMOTIONAL DEVELOPMENT

Abstract. Research findings on the quality of preschool education consistently indicate that educator's competence is one of the most important factors in that quality. Working with young children requires a wide range of competencies, of which the educator's communication competence is one of the key prerequisites for further development and enhancement of children social and emotional competences. Bearing in mind that one of the major developmental tasks is to teach child to communicate effectively, the importance of the role of the educator is emphasized first of all because in the preschool age model based learning is the most represented and most effective form of social learning. Communication competence is multidimensional construct and involves knowledge, skills and attitudes necessary to create adequate social and emotional climate in a group. In addition to knowing the general rules for successful communication, educators are expected to: listen carefully and patiently to children; clearly express and adapt its own way of communicating to the individual needs and abilities of children; express the interest and care for each child through verbal and non-verbal messages; encourage and commend children efforts and progress; encourage children to recognize and express their own feelings, interests and needs, etc. Therefore, it is important for educators to become familiar with different communication models and strategies for stimulating children social and emotional development during initial education and continuing professional development, as well as to improve their communication competence through different forms of learning.

Key words: educator's communication competence, children socioemotional development, learning by model, communication skills.

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије –
Београд

373.2.022(082)

37.015.311(082)

37.091.3(082)

37.018(082)

376.1-056.26/.36-053.2(082)

КОНФЕРЕНЦИЈА "Васпитач у 21. веку" (15 ; 2019 ; Сокобања)

Значај компетентности васпитача за квалитет васпитања и
образовања деце
предшколског узраста : Зборник радова са Петнаесте конференције
[са међународним
учешћем] "Васпитач у 21. веку" / [организатор] Висока школа за
васпитаче струковних
студија у Алексинцу ; [главни и одговорни уредник Предраг М.
Јашовић]. - Алексинац
: Академија васпитачко-медицинских струковних студија : Ниш ;
Свен, 2020 (Ниш : Свен).
- 438 стр. : илустр. ; 24 см. - (Наше стварање ; бр. 19)

Текст ћир. и лат. - "... одржана је 29. и 30. марта 2019. године у
Сокобањи ..." -->

Уводна реч. - Тираж 100. - Напомене и библиографске референце уз
радове. -

Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-7746-798-2 (Свен)

а) Васпитачи -- Стручно усвршавање -- Зборници б) Предшколско
образовање --

Зборници в) Настава -- Методика -- Зборници г) Васпитање --
Зборници д)

Деца са посебним потребама -- Образовање -- Зборници

COBISS.SR-ID 283638796